

Missionaire denktank blijft belangrijk

Nijmeegs Instituut voor Missiewetenschappen

In het rijtje wetenschappelijke instituten opgericht door religieuze instituten mag het NIM, Nijmeegs Instituut voor Missiewetenschappen niet ontbreken. De redactie van het KNR-Bulletin sprak met professor Frans Wijsen en diens assistente Maria Ingrid Nabubhoga over verleden, heden en toekomst van het NIM en over missie in Nederland.

Het NIM is in 1992 opgericht door een aantal missionerende congregaties. Aanleiding was het sluiten van hun theologische opleiding in Heerlen. Frans Wijsen: “Deze congregaties vonden het van belang dat er een centrum bleef waar de theologische doordenking van missie werd voortgezet. Voorkomen moest worden dat missiologische kennis in ons land zou verdwijnen. In de eerste jaren was het NIM nog gevestigd in Heerlen, samen met het Missionair Centrum. Ook dat was, naast het Missiologisch Instituut, opgezet door congregaties maar meer gericht op actie. In 1996 is het NIM naar Nijmegen verhuisd en ondergebracht bij de Radboud Universiteit. Ongeveer 25 ordes en congregaties participeerden in het Instituut. Dat waren congregaties die opgericht waren voor de missie of instituten die vanuit hun werk en charisma in Nederland ook actief werden in andere landen en continenten.”

Met de terugloop van het aantal religieuzen in ons land is er ook een neergang gekomen in het aantal instituten dat participeert in het NIM.

Volgens Frans ligt de oorzaak onder andere in het feit dat provincies in Nederland opgingen in grotere internationale provincies. “De gelden gingen naar Rome en werden van daaruit beheerd. Ze waren daarom niet meer beschikbaar voor de missiewetenschappen in ons land. Op dit moment zijn er zo’n tien tot twaalf participanten van het NIM.”

Het NIM is een zogenaamde ‘derdegeldstroomorganisatie’ van de Radbouduniversiteit onder auspiciën van de hoogleraar missiologie. Dat wil zeggen dat het wel ondergebracht en gelieerd is aan de universiteit, maar dat de onderzoeken en activiteiten, meestal op projectbasis, extern gefinancierd worden. De organisatie heeft de laatste jaren een flinke verandering ondergaan. Frans: “Er zijn geen mensen meer in dienst van het NIM. Medewerkers worden aangesteld bij de universiteit. Alle activiteiten worden zoals gezegd gefinancierd door derden. Naast het instituut is er de Stichting NIM. Deze draagt zorg voor de fondsenwerving en beslist welke activiteiten en onderzoeken van het instituut financieel ondersteund

worden. Wij kunnen daartoe een aanvraag indienen en omgekeerd kan de Stichting ook onderzoeksvorstellen bij ons neerleggen. De gelden komen van de participerende religieuze instituten maar ook van andere organisaties en fondsen”

Het NIM heeft op dit moment drie soorten activiteiten. Allereerst uiteraard het onderzoek, ten tweede de kerkelijke inburgering waar Maria verantwoordelijk voor is en ten derde een nieuw project dat voortkomt uit de erfenis van Missie en Jongeren.

Jongerenwerk

Frans: “Missie en Jongeren, later Jongeren en Missie en nog later Dare2go, werd ook ooit opgericht door missionaire congregaties om jongeren kennis te laten maken het leven en werken in het zuidelijk halfrond en met missie in brede zin. Toen de organisatie in 2016 ophield te bestaan heeft het NIM een deel van het resterende vermogen gekregen met de opdracht hiermee iets op te zetten voor jongeren, passend in de traditie van Missie en Jongeren.

Maria Nabubhoga en Frans Wijsen | Foto: Ed Arons, Katholiek Nieuwsblad

Dit heeft geleid tot het project E@motion. We bieden jonge schoolverlaters, de mogelijkheid van een ‘tussenjaar’. In dit jaar kunnen ze uitzoeken wat ze verder willen met hun studie en zelfs verdere leven. Het bestaat uit drie fases; gedurende de eerste maanden wordt er een eerste stap gezet in het helder krijgen wie de leerling is, wat hij of zij belangrijk vindt en waar hij of zij door gemotiveerd raakt en bewogen wordt. Daarna gaan ze drie maanden wonen en werken in een geloofsgemeenschap op het zuidelijk halfrond. Ook hier zal door middel van contact met de begeleider in Nederland en een mentor op locatie het zelfonderzoek doorlopen. Na terugkeer wordt het ‘eigen verhaal’ weer opgepakt en waar kan, concreet gemaakt met oog op vervolgstappen voor de toekomst (waaronder bijvoorbeeld studiekeuze). Dit project wordt geleid door Juliette de Valk en wordt op dit moment opgestart. Ze is nu bezig met het werven van jongeren die hieraan mee willen doen. Dat wordt nu echter wel wat bemoeilijkt door de coronamaatregelen. Er zijn contacten met o.a. de zusters Onder

de Bogen. Zij bieden zowel in Tanzania als Indonesië straks plekken aan waar de jongeren kunnen verblijven. Ook zijn er goede contacten met de zusters die de jongeren straks in het buitenland gaan begeleiden, Nederland kennen en zich ook goed kunnen inleven in de achtergrond van die jongeren. Doel is niet deze jongeren te werven voor het religieuze leven of om ze te laten kiezen voor een studie theologie of missiologie. We hopen ze wel wat mee te kunnen geven waar ze de rest van hun leven profijt van hebben en dat ze na dit jaar meer zelfkennis hebben en wellicht op een andere manier naar hun studiekeuze kijken.”

Leergang kerkelijke inburgering

Maria is op dit moment aan het promoveren bij Frans. Zij doet onderzoek onder Indonesische migranten in Nederland over religie en moderniteit. Hiervoor deed ze in Indonesië al onderzoek naar zendelingsvrouwen in Indonesië. Destijds vanuit de koloniale geschiedenis, nu bij het NIM als religiewetenschapper. Naast promovenda is Maria ook

E@MOTION

een tussenjaar vol beweging

- ✓ Sta jij op het punt op de middelbare school te verlaten?
- ✓ Nog geen idee wat je nu wilt gaan doen?
- ✓ Zou je willen reizen én ondertussen jezelf beter willen leren kennen?
- ✓ Altijd al eens mee willen leven, wonen – en werken met

Dan is E@MOTION zeker iets voor jou!

Nieuwsgierig?
Mail dan:
j1.devalk@tr.ru.nl

Facebook

coördinator van de leergang kerkelijke inburgering voor buitenlandse missionarissen. Deze leergangen zijn ontstaan als gevolg van het overleg in BEMIN, het Beraad Missionarissen in Nederland. Dit is een overleg van oversten of vertegenwoordigers van congregaties die buitenlandse leden in Nederland hebben. Maria: “Nederland is heel anders dan veel andere landen als het gaat om de kerk. Voor buitenlandse religieuzen die naar hier komen is dat enorm wennen. Naast het leren van de taal en cultuur is het daarom goed om ook te leren hoe de situatie in de Nederlandse kerk is. De mate van secularisering is hier heel hoog. Onder veel Nederlanders is er sprake van een religieus analfabetisme. De buitenlanders die hier komen zijn niet gewend aan die lege kerken. Ook

heeft de vrouw hier vaak een heel andere positie in de kerk dan in andere delen van de wereld.”

Frans vult aan: “Uit het overleg bij BEMIN bleek dat er veel frustratie was onder nieuwe buitenlandse religieuzen. Vaak zijn ze in het land van herkomst niet goed voorbereid op wat hen hier te wachten staat. Terwijl in het verleden missionarissen die naar de zuidelijke continenten trokken wel goed werden voorbereid. De inburgering lijkt aan een grote behoefte te voldoen en zal dit najaar opnieuw starten. (zie ook kader)

BEMIN fungeert hierin als een raad van advies voor het NIM. Na een evaluatie van de eerste leergang zijn er nu ook inleidingen over grensoverschrijdend gedrag en preventie en over de liturgie opgenomen.”

Naast Maria zijn er momenteel nog vier andere promovendi verbonden

aan het NIM. De onderzoeksgebieden zijn breed gevarieerd. Er wordt o.a. onderzoek gedaan naar de Afrikaanse migranten in de VS. Naar de theologie van pater Schonenberg SJ, die ook een belangrijke rol speelde bij het Tweede Vaticaans concilie, maar wellicht veel minder bekend is dan Schillebeekx OP. Ook wordt er onderzoek gedaan naar rechtvaardigheid en vrede in Ethiopië, interreligieuze dialoog in Tanzania, en religie en ecologie in Indonesië.

Vette en magere jaren

Hoewel het NIM heeft moeten inkrimpen, ziet Frans Wijsen de toekomst positief in. “Er is op dit moment veel meer behoefte aan goed wetenschappelijk onderzoek en aan een gedegen doordenken van wat missie is in deze tijd. De rol van religie in de samenleving verandert en ook de wijze waarop mensen spreken

daarover. Missie is zenden en ontvangen.” Twintig jaar geleden schreef de CMBR een reeks brochures ‘Op zoek naar sporen van God.’ Volgens Frans is het tijd om hier een opvolger van te schrijven. Op dit moment zijn er ontwikkelingen gaande die toen niet aan de orde waren. Het charismatische christendom begint wereldwijd de overhand te krijgen. Het christendom uit zich in andere vormen en dat zorgt voor nieuwe uitdagingen. Frans: “Er zijn nu maar weinig missiologen meer, toch blijft een goede denktank noodzakelijk. Als NIM willen we in de toekomst trouw blijven aan onze kerntaak en onderzoek blijven doen naar wat missie is in onze tijd. Er zijn voor een organisatie altijd vette en magere jaren. Het lijken nu magere jaren maar ik blijf ervan overtuigd dat het goed nadenken over missie van belang blijft.”

ERICA OP 'T HOOG

Een aantal projecten van het NIM zijn mede gefinancierd door de religieuzen via KNR-PIN

Leergang kerkelijke inburgering

In het najaar van 2020 zal de leergang kerkelijke inburgering opnieuw worden aangeboden. Onderwerpen die aan bod komen zijn o.a.: de geschiedenis van kerk en missie in Nederland, de scheiding tussen kerk en staat, de verhouding tussen missie en parochiepastoraat, de relatie tussen de Nederlandse kerk en het Vaticaan, de Nederlandse identiteit, religieus leven, secularisatie en nieuwe spiritualiteit, de positie van de vrouw, grensoverschrijdend gedrag en de liturgische praktijk in Nederland. Naast de colleges - die gegeven zullen worden door dr. Castillo Guerra en dr. Duncan Wielzen, met medewerking van prof. dr. Maaike de Haardt en dr. Anke Bisschops - zullen er dit keer ook vaardigheden geoefend worden. De lesdagen zijn 4 september, 18 september, 2 oktober, 16 oktober, 6 november en 20 november. Opgeven bij het secretariaat (nim@nim.ru.nl) tot 15 augustus.